

Doet u genoeg voor

Voor de vierde keer hield onze Wereld haar jaarlijkse onderzoek 'Doet u genoeg voor een betere wereld?' Met ook nu weer opvallende resultaten. Was er de voorafgaande jaren nog een kleine meerderheid die de hoogte van het totale budget voor hulp wilde verlagen, dit jaar is die groep in de minderheid geraakt. Ook de kredietcrisis laat sporen na.

DOOR MARIJE RAVELLI EN JOHN VERHOEVEN BEELD HOLLANDESE HOOGTE

Conclusie 1:

Doe zoals de burens

Vorig jaar is er een kleine meerderheid ontstaan (ruim 55 procent) van mensen die vinden dat de overheid genoeg besteedt aan ontwikkelingshulp. De rest (nog bijna 45 procent) vindt dat we te veel uitgeven. Bij alle vorige enquêtes was die laatste groep nog krap in de meerderheid (met 58 procent). Dit is een belangrijke verschuiving, die vooral veroorzaakt lijkt door de groep mensen die vindt dat de huidige bedragen 'precies goed' zijn: vorig jaar amper 32 procent, nu bijna 39 procent.

In de vraagstelling werd telkens het totale bedrag genoemd dat de overheid aan ontwikkelingshulp besteedt. Dit jaar hebben we erbij verteld dat het gaat om 0,8 procent van het bruto binnenlands product (bbp). Dat verschuift mogelijk het perspectief van mensen. Naar andere redenen is het gissen. Het debat over de effectiviteit van hulp is in 2008 breed gevoerd, diverse politieke partijen hebben zich erin gemengd. Bovendien kan de energieke uitstraling van minister Koenders een rol spelen: hij heeft het afgelopen jaar werkelijk geen televisieprogramma gemist om zijn boodschap uit te dragen.

Van de groep die het bedrag te hoog vindt, wil ruim de helft (54,7 procent) het met jaarlijks twee miljard euro verlagen en bijna 18 procent met één miljard. Dat strookt met vorige jaren.

De vraag over de wenselijke hoogte van de hulp zal altijd wel een lastige blijven, omdat de meeste mensen niet goed

De meeste mensen ergeren zich aan het bedeltelefoontje thuis

weten waaraan ze dat moeten afmeten. Daarom werd in het onderzoek zowel het huidige percentage van het bbp (0,8 procent) genoemd als het absolute bedrag: ruim 5,5 miljard euro.

Bovendien is dit jaar een vergelijking met andere westerse landen gemaakt. Dan blijkt ineens dat de grootste groep

een betere wereld?

(38,4 procent) wil dat we op het Europese gemiddelde gaan zitten, feitelijk een verlaging van twee miljard euro per jaar. Nog eens 12 procent wil het bedrag iets minder drastisch naar beneden. Dat is samen ineens een meerderheid die het bedrag omlaag wil... Slechts ruim één op de drie mensen wil met deze kennis in het achterhoofd niets veranderen aan de hoogte van het bedrag.

Voor de meeste Nederlanders is de vergelijking met de rest van Europa kennelijk een helder ijkpunt: ergens in de buurt van het gemiddelde is prima. Overigens wijkt hier de mening van onzeWereld-lezers flink af: 90 procent van onze lezers vindt dat we ons nou juist níet moeten aanpassen aan het Europese gemiddelde.

‘Wat mij opvalt’, zegt Lau Schulpen, wetenschapper aan het Centre for International Development Issues in Nijmegen, ‘is dat een aanzienlijk deel van de Nederlanders zich graag wil verlagen tot het niveau van de burens. Het lijkt wel of de vergelijking met de burens een mooi excuus biedt. Wat mij betreft een onbegrijpelijk excuus, want het oordeel zou toch eerder moeten zijn dat de burens zich aan ons moeten aanpassen. Wij zijn immers het enige land dat zich aan de internationale afspraak houdt om minstens 0,7 procent van het bbp te geven.’

‘Dat is ook waarom 90 procent van de lezers van onzeWereld tégen een verlaging naar Europees niveau is’, zegt Tineke Ceelen, directeur van Stichting Vluchteling. ‘Zij zijn beter op de hoogte van die afspraak.’

Conclusie 2:

Trend: meer doen in plaats van geven

In 2008 hebben vrijwel evenveel burgers geld gegeven aan goede doelen als in het voorafgaande jaar. Nu 77,6 procent, vorig jaar 78 procent. In eerdere jaren lag dat percentage nog op ruim 84 procent. De lichte daling van het aantal gevers lijkt dus grotendeels tot stilstand gekomen.

Een ruime meerderheid vindt dat ze ‘genoeg doen’ voor een betere wereld (61,2 procent), maar onze lezers zijn minder positief over zichzelf (49,8 procent ‘doet genoeg’). Dat loopt nauwelijks de cijfers van vorig jaar. In de wijze waarop gegeven wordt, is wel een lichte verandering zichtbaar. Het aantal vaste donateurs loopt terug (van 50 naar 43 procent), collectes blijven populair, en er lijkt een trend tot meer vrijwilligerswerk zichtbaar. Mensen gaan meer dóen in plaats van geven.

Diana van Maasdijk is onafhankelijk adviseur voor particulieren en organisaties die actief zijn op filantropisch gebied. ‘Ik merk het ook in mijn werk’, zegt ze. ‘Steeds meer mensen zeggen hun baan op om van de wereld een betere plek te maken.’

Jack van Ham vindt het verschil te marginaal om er een trend in te ontdekken. ‘Wat ik wél opvallend vind: de huis-aan-huiscollecte staat nog steeds op nummer één! Terwijl iedereen in de jaren negentig voorspelde dat het snel gedaan zou zijn met de collectebus.’ Volgens Melvin van Luit van onderzoeksbureau MWM2 komt dat doordat de collectebus

Alle goede doelen worden even hard getroffen door de kredietcrisis

vanouds heel goed werkt in gebieden met een sterke sociale samenhang: ‘Mensen doen niet graag voor elkaar onder, en de drempel om niets te geven is erg hoog als er iemand voor je deur staat, helemaal als het een bekende is.’

Ron van Huizen, directeur van Terre des Hommes, sluit zich aan bij Van Ham. ‘Ik noem het geen trend, maar het aantal vrijwilligers dat voor ons een winkel begint, groeit wel sterk. In 2008 zijn er vier nieuwe winkels bijgekomen, nu zijn het er 27. De netto opbrengsten gaan naar Terre des Hommes. Dit is een voorbeeld van zelf-doen én fondsenwerving.’

Conclusie 3:

Ergernis over de werving

Ongeveer zeventig procent van de bevolking ergert zich aan de wervingsmethoden van goede doelen. Dit cijfer daalt licht vergeleken met vorig jaar (bijna 75 procent). Opvallend genoeg blijft de irritatie hoger bij de lezers van onzeWereld. Is het omdat ze relatief al veel geven en dus kennelijk bij de fondsenwerfers als melkkoe te boek staan? De irritatiegraad is 77,6 procent, net als vorig jaar. De meesten ergeren zich met name aan een bedeltelefoontje thuis.

‘Bij de vriendelijke vraag: ‘Spreek met ik mevrouw C.A.J.M. Ceelen?’ of: ‘Bel ik gelegen?’, gaan bij mij alle haren overeind staan. Die telemarketeers bellen ook altijd precies op het moment dat je kind nét de ogen heeft dichtgedaan’, zegt directeur Tineke Ceelen van Stichting Vluchteling. ‘Anderzijds zeg ik, vanaf mijn stoel als directeur: al die methodes werken wél. Daarbij komt ook dat de ene methode prettiger is voor de één en de andere fijner voor de ander. Daarom wisselen we regelmatig van methode.’

Diana van Maasdijk is het hier niet mee eens. ‘De traditionele werving speelt in op medelijden. Laatst zag ik weer zo’n poster van een zielig kindje met een tekst eronder in de trant van: als wij er niet waren geweest, was dit kindje er nu niet meer geweest. Schandalig! Ik noem het ontwikkelingshulp-pornografie. Dat is geen manier om een duurzame filantropische cultuur op te bouwen. Het voorbeeld van Obama blijft maar in mijn hoofd spoken. Van hem kunnen sommige goede doelen veel leren. Zijn boodschap is er een van hoop en positiviteit. Als je mensen betreft bij de oplossing en ze het *yes-we-can*-gevoel geeft, kom je veel verder.’

Conclusie 4:

Kredietcrisis treft geefgedrag

Zeventig procent van de mensen zegt dat de kredietcrisis géén gevolgen zal hebben voor het geefgedrag in 2009. Dat valt, na alle verhalen in de media, eigenlijk nog best mee.

Maar liefst negentig procent van onze lezers vindt dat we ons niet moeten aanpassen aan het Europese gemiddelde

Niettemin: er is toch nog dertig procent die minder gaat geven. Ongeveer eenderde van deze groep bezuinigt op de Derde Wereld, een kwart schraapt in Nederlandse doelen, en de rest stopt helemaal met het geven van geld.

Misschien valt de praktijk mee. Directeur Adri Kemps van het Centraal Bureau Fondsenwerving (CBF): 'Uit de analyses van de afgelopen veertig jaar lijkt er geen verband te bestaan tussen de inkomsten van goede doelen en de conjunctuur.' Waar dit precies aan ligt weet hij niet. 'Het kan verklaard worden door de grote spreiding van de methoden van fondsenwerving, zoals collectes, vaste donaties en inkomsten uit nalatenschappen.'

Van Maasdijk ziet ook gevolgen: 'Kijk, er zijn twee soorten donateurs. De eerste gelooft in rechtvaardigheid en weet dat dit juist het moment is om te geven. De tweede soort staat hier niet bij stil. Die geeft bijvoorbeeld uit schuldgevoel of medelijden. Die tweede donateur valt misschien af.' Volgens Van Maasdijk moeten de goede doelen nu de koe bij de horens pakken. 'Mensen komen tot bezinning. Waarom is die crisis er? Dit is het moment om te laten zien waarom donateurs nodig zijn en dat het geld goed terecht komt. Nu is het tijd om een band met de donateur te kweken.'

Conclusie 5:

Vertrouwen in grote organisaties blijft lager

Bijna zestig procent van de mensen vindt dat goedbedoelen-organisaties te weinig verantwoording afleggen over de besteding van het geld. Een flink deel van deze groep klaagt specifiek over de grote organisaties (bijna dertig procent), slechts een heel kleine groep is ontevreden over de kleine clubs (ruim 6 procent). De meeste mensen scheren groot en

klein overigens over één kam.

Slechts 12 procent van de mensen geeft zijn geld liever aan grote dan aan kleine organisaties. Ruim een kwart (28,5 procent) geeft liever aan kleine ngo's. Dat percentage was enkele jaren geleden nog een stuk hoger. Misschien is de romantiek van de kleine clubs aan het verdwijnen? De grote organisaties blijven in elk geval worstelen met minder vertrouwen.

Geen leuk nieuws voor een grote organisatie als ICCO, al nuanceert directeur Jack van Ham het beeld: 'Och, het is een maatschappelijk verschijnsel. Grote organisaties worden gewantrouwd. Ik vind het niet zo erg. Het houdt ons scherp. Wat ik wel wil benadrukken: wij maken veel rapportages, kleine organisaties doen dat minder. Kijk naar de tsunami, er is nog nooit zoveel gerapporteerd. Maar als je mensen ernaar vraagt roepen ze allemaal hetzelfde over "geld naar corrupte regimes" en "daar horen we achteraf niets meer van". Misschien moeten de rapporten eens worden nagelezen...'

Onderzoeker Melvin van Luit, ten slotte: 'Het kan ook een rol spelen dat de Nederlander van oudsher kiest voor de underdog. Dat is automatisch een kleine organisatie.'

Alle resultaten van het onderzoek staan op WWW.ONZEWERELD.NL

VERANTWOORDING

Het onderzoek 'Doet u genoeg voor een betere wereld?' is uitgevoerd door het Amsterdamse bureau voor online onderzoek MWM2, in de periode van 22 december 2008 tot 4 januari 2009. Het werd uitgevoerd onder 526 Nederlanders tot 64 jaar die lid zijn van het grootste online panel van Nederland. Daarnaast hebben 500 lezers van onzeWereld meegedaan aan het onderzoek.

De resultaten van het Nederlandse panel werden gecorrigeerd voor leeftijd, geslacht en opleiding, zodat een representatieve steekproef is ontstaan. Als lid van ESOMAR houdt MWM2 zich aan de Code of Marketing and Social Research Practice van ICC/ESOMAR. Ook is MWM2 lid van de MarktOnderzoeksAssociatie (MOA), een Nederlandse vereniging die de belangen van respondenten, gebruikers en aanbieders van markt- en beleidsonderzoek behartigt.

PRAAT MEE!

Debat en verkiezing

Ontwikkelingshulp ligt onder vuur. Er is kritiek. En er zijn vragen. Helpt het wel? Is het effectief genoeg? Moet het allemaal anders? Toch blijven we gul geven en steken we massaal de handen uit de mouwen om zelf iets te ondernemen.

Naar aanleiding van het onderzoek 'Doe je genoeg voor een betere wereld?' organiseren onzeWereld en OneWorld.nl een publieksdebat. Geef u liever uw geld aan kleine particuliere organisaties of juist aan de grote? Of wilt u liever zélf iets gaan doen? Heeft de kredietcrisis nog gevolgen? Discussieer mee op donderdagavond 19 februari.

Op deze avond wordt ook de 'Man/Vrouw van de Wereld 2008' bekend gemaakt. Dit initiatief van OneWorld.nl richt de schijnwerper op bijzondere mensen die zich gepassioneerd inzetten

voor een betere wereld. Op www.manvrouwvandewereld.nl kunt u een stem uitbrengen op een kandidaat voor de eretitel. Op 19 februari kiest een jury de winnaar of winnares uit de vijf genomineerden die de meeste online stemmen krijgen.

De bijeenkomst vindt plaats op:

DONDERDAG 19 FEBRUARI

in de Rode Hoed, Keizersgracht 102 in Amsterdam

Aanvang: 19.30 uur. Zaal open: 19 uur. Toegang: € 7,50 (na aanmelding via internet) of € 8,50 (aan de kassa). Aanmelden kan via www.onzewereld.nl of www.oneworld.nl.

Per 1 januari 2009 maken OneWorld en onzeWereld deel uit van de stichting Global Village Media.